

Lukemisen iloa jo toistasataa vuotta

Jyväskylän kaupunginkirjaston historiaa vuodesta 1860

Marika Alanen 2008



© Jyväskylän kaupunginkirjasto – Keski-Suomen maakuntakirjasto

Sisältö

- 3 Lainakirjaston ensimmäiset askeleet vuosina 1860–1879
- 3 Kansankirjasto viinarahoilla. Vuodet 1880–1915
- 5 *Kirjaston tilat*
- 5 Kaksi kirjastoa uudessa kirjastotalossa vuosina 1916–1948
- 7 Toimipisteitä ympäri kaupunkia vuosina 1948–1980
- 7 *Tilakysymys*
- 9 *Sivnkirjastot*
- 9 *Laitoskirjasto ja kirjastoauto*
- 10 *Kirjaston toiminta*
- 12 Vuodesta 1980 eteenpäin
- 12 *Siirtyminen atk-järjestelmään*
- 13 *1990-luvun lama*
- 14 *Laman jälkeen*
- 15 Kirjasto nyt
- 17 Kaavio: Lainamäärät eri vuosikymmeninä
- 17 Lähteet
- 17 *Alkuperäislähteet*
- 17 *Kirjallisuus*
- 17 *Kuvat*

Teksti: Marika Alanen

Taitto ja etukannen kuva: Juha Hälinen

Lainakirjaston ensimmäiset askeleet vuosina 1860–1879

Merkittävän suomalaisen vaikuttajan ja fennomaanin, tohtori Wolmar Schildt-Kilpisen aloitteesta Jyväskylän säästöpankin yhteyteen perustettiin vuonna 1859 lainakirjarahasto. Sen säännöissä määrättiin, että osa pankin voittorahoista piti lahjoittaa ”Jyväskylän kaupungin lainakirjastolle”. Vuonna 1863 Schildt-Kilpinen teki ensimmäisen kirjalahjoituksen kirjastoa varten, ja julkinen lainaustoiminta aloitettiin seuraavana vuonna. Kansankirjasto sijoitettiin ilmeisesti kansakoulunopettajaseminaarin kirjaston pieneksi ja epäviralliseksi osaksi, ja sen lainaustoiminnasta huolehtivat seminaarin oppilaat vuorotellen. Ensimmäisenä kirjastonhoitajana toimi lehtori K. G. Göös.

Kansankirjaston kirjavalikoima oli aluksi hyvin suppea, mutta lainaustoiminta alkoi vilkkaana. Lainaajien nimet kirjoitettiin lainauskirjaan, jossa jokaiselle kirjalle oli varattu oma sivu. Lainaajan nimen perään lisättiin osoite, jos henkilö oli tuntematon. Kirjaston aukioloajaksi vakiintui sunnuntaiamu, koska päivä sopi parhaiten kauempaa kirkonmenoihin tuleville. Aukioloaikaa yritettiin kyllä siirtää, koska sunnuntain aukioloajan katsottiin olevan liian lähellä aamuhartauden alkamista. Tämä ei kuitenkaan onnistunut käytännössä.

Suomen ensimmäinen lainakirjasto, Vaasan lukukirjasto, perustettiin 1794. Ennen Jyväskylää kirjastoja oli jo useilla kymmenillä paikkakunnilla.

Lainakirjaston kirjavalikoimaa kasvatettiin aina vuoteen 1875 saakka, jolloin uusien kirjojen hankkiminen keskeytyi. Tuolloin lainattavana oli jo noin 340 kirjaa. Käytännössä kirjavarasto kuitenkin pieneni, koska lainaajat eivät huolimattomuuttaan tai epärehellisyytään palauttaneet lainaamiaan kirjoja. Kirjasto antoi viimeiset lainansa ilmeisesti vuonna 1877, ja sen toiminta hiipui, vaikka mitään virallista päätöstä toiminnan lopettamisesta ei tehtykään. Lainakirjaston heikko tilanne 1870-luvulla näkyi lehtikirjoituksissa, joissa valiteltiin, että koko kirjastoa ei tunnuta olevan olemassakaan. Esimerkiksi nimimerkki ”käsityöläissälli –n. –g.” kirjoitti vuonna 1876 Keski-Suomi –lehteen:

”Melkein kaikissa maapitäjissä puhumattakaan kaupungeista tavataan tätä nykyä lainakirjasto ja sellainen on kaiketi täälläkin olevinaan, vaikka ei sillä todenteolla näytä olevan muuta kuin paljas nimi. - - en ole eläissänini missään muualla vielä nähnyt sellaista lainakirjastoa, joka vetäisi vertoja Jyväskylän lainakirjastolle. - - menin - - lainaamaan kirjoja puheena olevasta kirjastosta, mutta ihmeekseni näin koko kirjastossa olevan 6 tai 7:n jotenkin rikkinäistä kirjaa.”

Kansankirjasto viinarahoilla. Vuodet 1880–1915

Vuonna 1879 Jyväskylään perustettiin anniskeluyhtiö, joka sai yksinoikeuden väkijuomien myyntiin. Sen voittorahat tuli käyttää kaupunginvaltuuston määräämällä tavalla yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Yhtiön ensimmäisen johtokunnan jäsenet edustivat kaupungin sivistyneistöä, ja he ottivat kansankirjastoasian esille yhtiön jakaessa voittorahojaan ensimmäistä kertaa. Kansankirjastolle ja lukusalille päätettiin lahjoittaa 2800 markkaa, joka oli melko pieni summa kokonaisen kirjaston perustamiseen. Pienestä pääomasta huolimatta päätös kirjaston ja lukusalin perustamisesta tehtiin keväällä 1880. Kirjastolle valittiin johtokunta, jonka esimieheksi nimettiin pastori Schöneman.

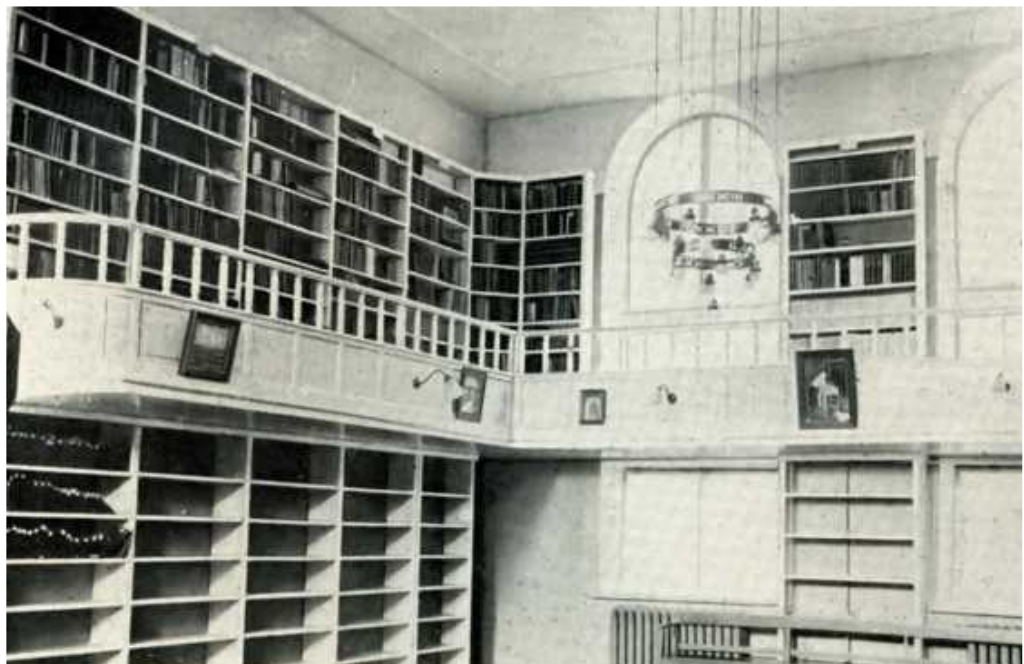
Lukusali avattiin yleisölle jo saman vuoden kesällä, ja se toimi kaupungin yhteisenä kokoontumispaikkana. Siellä järjestettiin esimerkiksi laulu- ja soittoharjoituksia, sekä ompeluseuran kouksia. Sinne tilattiin myös kaikki suomenkieliset, ja muutama ruotsinkielinen lehti.

Lainaustoiminta aloitettiin vasta helmikuussa 1881. Kirjasto oli auki vain sunnuntai-iltapäivisin, mutta silti sitä käytti ensimmäisenä vuonna melkein 700 lainaajaa. Ensimmäisestä painetusta kirjaluettelosta vuodelta 1882 näkyy, että kirjastossa oli lainattavissa 669 teosta monilta eri aloilta. Eniten kirjastosta löytyi kuitenkin uskonnollista kirjallisuutta, sekä kauno- ja lastenkirjallisuutta.

Uusi kansankirjasto otettiin positiivisesti vastaan ja sitä käytettiin ahkerasti. Kirjojen kuntoa kiiteltiin lehdissä, samoin kuin lukusalin lehtivalikoimaa. Lainausmäärät alkoivat kuitenkin laskea 1880-luvun lopulla, ja kirjaston uusien kirjojen ostoon käytetty rahasumma pieneni noin 50 markkaan vuodessa. Tämä johtui ilmeisesti siitä, että anniskeluyhtiön voittorahojen jakamisessa tapahtui keskeytyksiä, ja kirjasto joutui käyttämään saamistaan rahoista suuren osan vuokramenojen maksamiseen.

Kansankirjastotoiminta vilkastui koko maassa 1890-luvulla. Kirjastonhoitajille alettiin järjestää valtakunnallisia kokouksia, ja Kansanvalistusseuran kiinnostus kirjastoasiaa kohtaan kasvoi. Jyväskylä pysyi tästä toiminnasta kuitenkin pitkään syrjässä, vaikka kirjastotoiminta kaupungissa vilkastuikin. Pastori Schönemanin jälkeen kirjaston esimieheksi valittiin tohtori O. A. Forsström ja kirjastonhoitajaksi kirkonvartija S. Ryyänen. Heidän johdolla kirjahan- kinnat aloitettiin uudelleen, ja tammikuussa 1897 julkaistiin taas lainaustilastot kahdelta edelliseltä vuodelta. Tilastoihin liitettyssä innostuneessa artikkelissa todettiin, että vuoden 1895 lainausmäärät olivat olleet siihenastisista suurimmat. Seuraavilta vuosilta tilastoja ei kuitenkaan ole enää saatavilla, eikä uusia kirjojakaan enää hankittu. Innostus näyttää siis laimenneen.

Seuraavina vuosina kirjastotoimintaa yritettiin elvyttää erilaisilla uudelleenjärjestelyillä ja kirjastonhoitajien ohjesäännöillä. Niiden mukaan kirjastonhoitajan piti esimerkiksi tehdä johtokunnalle hankintaehdotuksia lainauksien perusteella, sekä laatia vuosikertomus. Myös kirjaston aukioloaikoja uudistettiin. Toiminta elpyikin 1900-luvun alussa, jolloin esimerkiksi uusien kirjojen hankinta muuttui säännölliseksi. Myös lainaustoiminta vilkastui; esimerkiksi vuonna 1909 lainausmäärä ylitti jo 10 000 lainan rajan.



Kirjasto viljamakasiinissa. Kuva vuodelta 1927. Kuva: Martti Airila

Kirjaston tilat

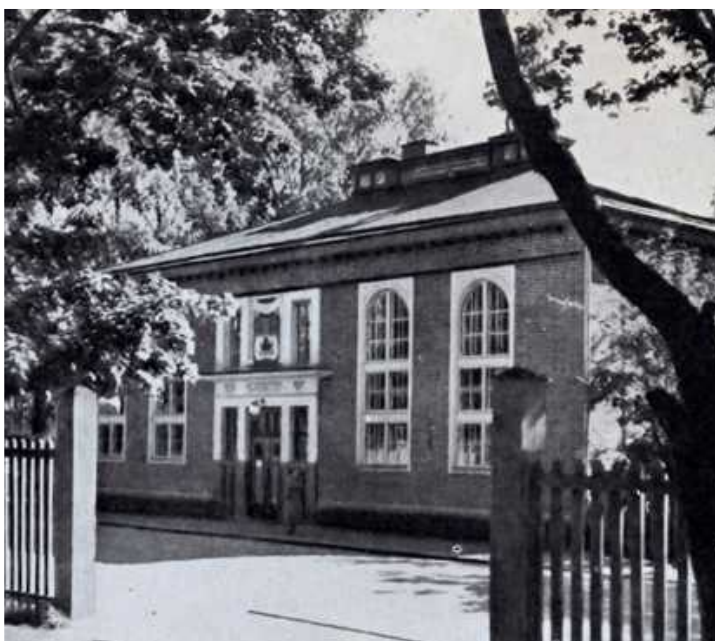
Kirjaston ja lukusalin ensimmäisestä sijaintipaikasta ei ole tietoa. Pysyviä tiloja kirjasto ei kuitenkaan saanut mistään, vaan se kiersi aina 1880-luvulta lähtien yksityishenkilöiden taloissa. Kirjastotoiminta kärsi jatkuvista huoneistomuutoista, ja ongelman ratkaisuksi perustettiin oma rakennusrahasto. Se kuitenkin yhdistettiin myöhemmin kunnallistalon rakennusrahastoon, joskin liittämisen yhteydessä kirjastolle ja lukusalille luvattiin järjestää toimitilat uudesta kunnallistalosta.

Kunnallistalo valmistui vuonna 1899, ja kirjasto ja lukusali sijoitettiin talon ensimmäiseen kerrokseen. Huoneisto oli tilava ja asianmukaisesti kalustettu, ja kirjaston taloudellinen tilanne helpottui huomattavasti vuokramenojen loppuessa. Kirjasto oli kuitenkin jatkuvasti kaupungin muiden laitosten tiellä, ja se siirrettiin ensin vuonna 1908 kunnallistalon alakertaan ja vuonna 1912 vanhaan raatihuoneeseen.

Kirjaston toiminta oli vilkastunut niin paljon, että oma talo alkoi tuntua yhä ajankohtaisemmalta. Kansankirjaston johtokunta päätti osallistua Jyväskylään perustetun Tieteellisen kirjaston hankkeeseen, jonka tarkoituksena oli muuttaa Seminaarinkadun varrella oleva valtion viljamakasiini kirjastotaloksi. Pitkän prosessin jälkeen makasiini saatiin siirrettyä valtiolta kaupungin omistukseen, ja sen korjaustyöt päästiin aloittamaan marraskuussa 1914. Vuoden kuluessa rakennus oli kunnossa, ja kansankirjasto ja lukusali muuttivat sinne yhdessä Tieteellisen kirjaston kanssa. Suurin osa rakennuksesta annettiin Tieteellisen kirjaston käyttöön, eivätkä kansankirjasto ja lukusali saaneet kuin kaksi huonetta ja vähän kellaritilaa. Tilaa oli siis vähän, mutta kirjasto ja lukusali olivat vihdoinkin saaneet oman toimipaikan. Kirjastotalon vihkiminen pidettiin toukokuussa 1916, jolloin makasiini luovutettiin kirjastojen johtokuntien haltuun.

Kaksi kirjastoa uudessa kirjastotalossa vuosina 1916–1948

Vuosina 1915–1948 kirjastotaloksi muutetussa entisessä viljamakasiinissa toimi kaksi kirjastoa. Ymmärrettävää on, että järjestely aiheutti aika ajoin ongelmia lähinnä tilanpuutteen vuoksi. Jyväskylän yliopistoyhdistys halusi rakennuksen kokonaan ahtaudesta kärsivän Tieteellisen kirjaston käyttöön. Vuonna 1920 se teki ensimmäisen kirjastotalon ostohdotuksen, jota perusteltiin sillä, että kirjastotalo oli alun perin suunniteltu Tieteelliselle kirjastolle, joka kasvaessaan tarvitsisi lisää tilaa. Yliopistoyhdistyksen tarjousta harkittiin kaupungin taholla melkein vuoden ajan, ennen kuin asia vietiin valtuuston käsittelyyn. Asiaa käsiteltiin puolin ja toisin, mutta ”lopullinen” päätös tehtiin tammikuussa 1924, jolloin esitettiin, että kirjastotaloa ei ”tällä kertaa” myytäisi. Yliopistoyhdistys yritti



*Kirjasto muutti Seminaarinkadun viljamakasiiniin vuonna 1916.
Kuva: Lauri Laaksovirta 1949.*

vielä vuonna 1926 ostaa kirjastotaloa, mutta kaupunki ei suostunut siihen silläkään kertaa.

Tilanpuutetta ratkottiin uusilla huonejärjestelyillä. Esimerkiksi kirjastotalon suuri sali ei ollut aluksi kummankaan kirjaston käytössä, vaan rahapulasta kärsivät kirjastot vuokrasivat sitä konsertteja, taidenäyttelyitä ja lausuntailtoja varten. Toukokuussa 1926 salin vuokraamisesta keskusteltiin, ja päätettiin, että kaupunginkirjasto tarvitsisi tilan omaan käyttöönsä, jotta sen tilanpuute helpottaisi. Ongelmia aiheutti kuitenkin se, että talon omistussuhteet eivät olleet täysin selvillä: salin vuokraaminen lopetettaisiin, kunhan vain saataisiin selville, kuka asiasta voisi päättää. Ensiksi piti siis asiakirjoista selvittää, kuka pystyi määräämään kirjastotalon käytöstä ja huoneiden jaosta kahden kirjaston kesken. Selvisi, että päätösvalta oli kaupunginkirjaston johtokunnalla, joka suoritti yhdessä Tieteellisen kirjaston hoitovaliokunnan kanssa kirjastotalon huoneiden uudelleenjaon. Tämä jako pysyi voimassa aina vuoteen 1948 saakka.

Vuonna 1929 tehtiin merkittävä muutos kaupunginkirjaston järjestelyissä. Suljettu hyllyjärjestelmä hylättiin, ja käyttöön otettiin avohyllyjärjestelmä, jolloin asiakkaat pystyivät itse hakemaan haluamansa kirjat hyllystä. 1920-luvun lopussa aloitettiin myös keskustelu uudesta kirjastotalosta. Kirjaston johtokunta näki tilaisuutensa koittaneen, kun kaupunginvaltuusto perusti vuonna 1930 erillisen rakennusjaoston. Sen tehtävänä oli laatia suunnitelma kaupungin virastojen ja laitosten uudisrakentamisesta seuraavien viiden vuoden ajalle. Johtokunta yritti aktiivisesti saada kirjastotalon rakentamisen suunnitelmaan mukaan, mutta haaveet uudesta kirjastotalosta kaatuivat kaupungin luopuessa rakennussuunnitelmista laman takia.

Kirjaston ahtaat olot puhuttivat ajan lehtikirjoituksissa. Keski-suomalaisessa uudesta kirjastotalosta kirjoitettiin helmikuussa 1930:

”On erittäin tarpeellista, että asia on otettu päiväjärjestykseen - - on uuden kirjastotalon rakentamiskysymys tärkeä yleisen kirjaston kannalta katsottuna - - kehittymismahdollisuudet lopussa - - tila-ahauden vuoksi - - lainausosastoon on nyt täytynt sulloa yhteen lasten osasto sekä aikuisten lukusaliosasto käsi-kirjastoineen ja aikakauslehtineen. Lisäksi on nykyisessä paikassa se huone, jota olisi nimitettävä sanomalehti-lukuhuoneeksi, semmoinen lokero, joka on suorastaan hengenvaarallinen, sillä niin ahdas, valoton ja tympeäilmäinen se on lukuhuoneeksi.”

Kirjaston tilanpuutteeseen oli luvassa helpotusta, kun Tieteellinen kirjasto siirtyi Kasvatusopillisen korkeakoulun kirjastoksi, ja samalla valtion omistukseen vuonna 1936. Kaupunki katsoi vapautuneensa velvollisuuksistaan Tieteellistä kirjastoa kohtaan, ja se alkoi pyrkiä siihen, että uusi Kasvatusopillisen korkeakoulun kirjasto saataisiin muuttamaan kirjastotalosta kokonaan pois. Sotien takia tämä tapahtui kuitenkin vasta syksyllä 1948.



Vanhaa suljettua hyllyjärjestelmää vuodelta 1927. Kuva: Martti Airila



*Viljamakasiini siirtyi pelkästään kaupunginkirjaston käyttöön vuonna 1948.
Kauko Kipon ottama kuva vuodelta 1949.*

Toimipisteitä ympäri kaupunkia vuosina 1948–1980

Tilakysymys

Kaupunginkirjasto sai koko viljamakasiinin käyttöönsä monien vaiheiden jälkeen syksyllä 1948. Sen hallussa oli nyt noin 509 neliometriä tilaa. Kirjastorakennus oli kuitenkin sokkeloinen, eikä siellä pystytty toteuttamaan kaikkia haluttuja uudistuksia, vaikka sitä muokattiinkin paljon. Jo 1950-luvulla todettiin, että vaikka kirjastotalo palvelee vielä tarkoitustaan, tulevaisuudessa olisi välttämätöntä rakentaa suurempi kirjastotalo. Vuoden 1958 toimintakertomuksessa todetaan:

”kirjaston käyttö on edelleen voimakkaasti kasvanut - [se on] tuonut entistä kipeämmin esille kaikkialla kirjastossa vallitsevan ahtauden. Tilanne käy kestävämmäksi, jos lähiaikoina ei saada aikaan jonkinlaista kokonaisratkaisua”.

Tilanpuute johtui kirjaston käytön lisääntymisestä ja kirjamäärien kasvusta. Jyväskylän väkiluku kasvoi melkoisesti sotien jälkeen, kun Karjalasta muutti siirtolaisia kaupunkiin. Vuonna 1931 asukasluku oli 7 400, kun se vuonna 1960 oli jo noin 38 000. Kirjastoa käyttävien määrä siis kasvoi melkoisesti. Myös kirjaston nidemäärissä tapahtui huomattavia muutoksia sotien jälkeen. Vuonna 1954 kirjaston kokoelmaan kuului jo yli 50 000 sidosta, kun niitä vielä 1940-luvun alussa oli ollut vain noin 10 000.

Vuonna 1960 laadittiin suunnitelma, jossa ehdotettiin erillisen korttelin rakentamista kaupungin hallintokeskukseksi. Kirjaston sijoittamista tähän kortteliin harkittiin alusta lähtien. Ratkaisua odotellessa tilanahtautta helpotettiin erilaisilla väliaikaisratkaisuilla ja kirjastotoiminnan hajauttamisella. Esimerkiksi lastenosasto siirrettiin syksyllä 1963 erilliseen huoneistoon Cygnaeuksenkadulle, ja vuonna 1967 päätettiin vuokrata autohalli Kauppakadulta kirjaston opinto-



Lastenosasto siirrettiin omiin tiloihin Cygnaeuksenkadulle 1963. Kuva samalta vuodelta.

osastolle ja lehtilukusalille. Syksyllä 1972 pääkirjaston varastotilat puolestaan siirrettiin Kaupakadulle. Kirjaston toiminnan hajauttaminen kuitenkin vaikeutti kirjastopalveluiden hoitamista. Tilat eivät myöskään vastanneet ”modernille kirjastolle asetettuja vaatimuksia ja ovat suorastaan epäterveellisiä.” Kirjaston tilasta saatiin valituksia jo asiakkailtakin, ja muualta tulleet opiskelijat ihmettelivät kirjaston puutteellisia oloja.

Päätöstä uudesta kirjastotalosta jouduttiin odottamaan pitkään. Viimein kesäkuussa 1973 kaupunginhallitus päätti, että uusi kirjastotalo rakennetaan niin sanotulle Kuurojen koulun alueelle vanhan pappilan viereen. Uuden kirjastotalon rakennusohjelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa lokakuussa ja – kouluhallituksen vahvistettua ohjelman joulukuussa – rakennuslupa-anomus laitettiin vireille. Rakennuslupaa ei kuitenkaan saatu vielä seuraavalle vuodelle. Rakennusohjelman valmistuttua kirjastotalon suunnittelutoimikunta esitti, että kirjastotalon yhteyteen voisi rakentaa myös työväenopiston tiloja.

Keväällä 1975 järjestettiin kirjastotalon suunnittelukilpailu, johon lähetettiin kaikkiaan 71 ehdotusta. Kilpailun voittajan suunnitelman pohjalta rakennustoimikunta teki asiantuntijalausun-

tojen avulla kaupunginvaltuustolle esityksen kirjastotalon jatkosuunnitelmaksi. Valtuusto hyväksyi esityksen myöhemmin syksyllä ja luonnospäirotket valmistuivat seuraavana vuonna. Rakentamaan päästiin marraskuussa 1977, ja kirjastotalo valmistui toukokuussa 1980. Uuden kirjastotalon ovet avattiin asiakkaille saman vuoden heinäkuun 8. päivänä.



Uusi kirjastotalo Vapaudenkadulla avattiin 1980.

Sivukirjastot

Sivukirjastoista keskusteltiin ensimmäisen kerran johtokunnan kokouksessa toukokuussa 1939, jolloin käsiteltiin tulevan esikaupunkiliitoksen aiheuttamia muutoksia kirjaston toiminnassa. Päätöksiä tällöin ei kuitenkaan tehty. Sotien aikana sivukirjastojen perustamisesta keskusteltiin useaan otteeseen, mutta poikkeuksellisten olojen vuoksi ei voitu perustaa kuin yksi uusi sanomalehtilukusali vuonna 1941. Se sijaitsi Yrjönkatu 20:ssä, joka vielä tuolloin kuului kantakaupunkiin.

Taulumäen, Lohikosken ja Tourulan asukkaat olivat jääneet ilman kirjastoa, koska Taulumäen kirjasto oli siirretty alueliitoksen myötä Palokkaan. Tästä syystä Lohikosken Työväenyhdistys lähetti kaupungille anomuksen maaliskuussa 1943, jossa pyydettiin kokonaisen kirjaston tai kaupunginkirjaston sivuosaston perustamista Tourulaan. Anomus hyväksyttiin, ja Jyväskylän kaupunginkirjaston ensimmäinen sivuosasto aloitti toimintansa Tourulassa maaliskuussa 1944. Kirjaston käyttö oli vilkasta, joten sen perustaminen oli ollut tarpeellinen toimenpide. Tourulan sivukirjasto muutti Taulumäelle vuonna 1960, ja sieltä Lohikoskelle vuonna 1965.

Tourulan sivukirjaston tarjoamien myönteisten kokemusten valossa kirjaston johtokunta esitti keväällä 1946 kaupunginhallitukselle, että uusiin kansakoulun tai lastentarhojen rakennuksiin varattaisiin aina tilaa myös kirjaston sivuosastoa varten. Sivukirjastoja alettiinkin perustaa kasvavalla innolla. Halssila sai sivukirjastonsa huhtikuussa 1956 ja Kypärämäki maaliskuussa 1959. Viitaniemeen puolestaan perustettiin teknillisten oppilaitosten läheisyyteen pääosin teknistä kirjallisuutta sisältävä kirjasto syksyllä 1964. Vuoden 1965 alussa kaupunginkirjasto sai alueliitoksen mukana Jokivarren, Keljon, Taka-Keljon ja Tikan kirjastot hoidettavakseen. Ne kaikki toimivat kansakoulujen omistamissa huoneistoissa. Vuonna 1972 avattiin Kortepohjan, ja vuonna 1979 Huhtasuon sivukirjastot. Keltinmäen kirjasto aloitti toimintansa vuonna 1983. Säynätsalon kunta taas liitettiin Jyväskylän kaupunkiin vuonna 1993, jolloin Säynätsalon kirjastosta tuli yksi kaupunginkirjaston lähikirjastoista.



Jyväskylän kirjastoauto.

Laitoskirjasto ja kirjastoauto

Laitoskirjastotoiminnan voi katsoa alkaneen sotilassairaaloista. Ilmeisesti jo kansalaissodan aikana vuonna 1918 osa seminaarin rakennuksista toimi sotilassairaaloina, ja kansankirjasto lainasi teoksia sen potilaille. Kirjoja lainattiin myöhemmin myös talvi- ja jatkosodan aikana kaupungissa olleissa sotasairaloissa. Lainaustoitinnasta huolehtivat osittain kirjaston omat virkailijat, osittain sairaaloissa työskennelleet lotat.

Kaupungin kunnalliskodeissa lainaustoiminta aloitettiin syksyllä 1947 Häkkisen ja Mattilan kunnalliskodeista. Invalidisairaalaan (nykyään vanha ortopedisairaala) perustettiin lainausasema vuonna 1955 ja Kangasvuoren sairaalaan vuonna 1961. Pienten vastoinikäymisten jälkeen, myös Keskussairaalaan saatiin vuonna 1963 laitoskirjasto, jota hoiti erillinen sairaalakirjastonhoitaja. Vuonna 1969 vanhusten kirjastopalvelua parannettiin avaamalla lainausasema kahdessa vanhainkodissa. Myös joihinkin lastentarhoihin alettiin koota siirtokokoelmia. Syksyllä 1971 aloitettiin puolestaan kotipalvelutyö, jonka piiriin kuului vuoden loppuun mennessä jo 17 henkilöä.

Kirjastoautotoiminnan suunnitteleminen aloitettiin vuonna 1974. Erilaisilla hankinta- ja reittisuunnitelmissa pyrittiin ulottamaan kirjastopalvelut mahdollisimman tasapuolisesti uusien lähiöiden alueille. Kirjastoauto Minna-Kantti saatiin käyttöön marraskuussa 1976, ja sen palvelujen piiriin saatiin kaikki kaupunginosat, joissa ei ollut sivukirjastoa. Sen viidellä eri reitillä oli yhteensä 27 pysähdyspaikkaa. Kirjastoauton aloitettua toimintansa kirjastolautakunta päätti lopettaa Jokivarren sivukirjaston ja Taka-Keljon lainausaseman. Auton suosio ylitti kaikki etukäteisarviot, ja jo parin kuukauden kuluessa huomattiin, että kirjastoautolle täytyy palkata lisää työvoimaa. Vain pääkirjastosta ja Kortepohjan kirjastosta annettiin enemmän lainoja kuin kirjastoautosta. Monet kirjastoautosta lainaavat olivat uusia kirjastonkäyttäjiä, joten auton avulla kirjastopalvelut saatiin ulotettua laajemmalle alueelle.

Suomen ensimmäinen kirjastoauto aloitti reittinsä Turussa 1961.

Kirjaston toiminta

Kirjaston toiminta monipuolistui 1940-luvulla. Esimerkiksi kirjastokäytön opetus lisääntyi, kun kansakoululuokat, opettajat, opistolaiset sekä seurojen ja yhdistysten jäsenet alkoivat käydä tutustumassa kirjaston toimintaan. Kirjastossa alettiin järjestää myös juhlapäiviin liittyviä kirjanäyttelyitä, sekä kirjaesittelyjä ja tilaisuuksia yleisölle. Lapsille ohjattu toiminta lisääntyi, ja kirjastossa aloitettiin esimerkiksi satuiltojen pitäminen. Hakuteosten käyttöä opetettiin lapsille erilaisilla ”viikon kysymys” -kilpailuilla, joiden voittajille jaettiin kirjapalkintoja. Kirjasto järjesti myös kirjoituskilpailuja lapsille ja nuorille.

Kirjasto alkoi 1960-luvulla käyttää radiota ja sanomalehdistöä järjestelmällisesti toimintansa esittelyyn. Esimerkiksi helmikuussa 1962 lehdistön edustajille esiteltiin kirjaston toimintaa, ja saman vuoden toukokuussa Jyväskylän radion paikallisohjelmassa käytiin kirjastoa koskeva keskustelu, johon kirjastonjohtaja Kaija Salmi osallistui. Keväällä 1962 järjestettiin myös Nuorten kirjapäivät, joista lähetettiin joka kotiin esittelylehtinen. Seuraavana vuonna kirjasto vietti 100-vuotisjuhliaan, joista lehdet ja radio uutisoivat. Jyväskylän kirjasto pääsi mukaan myös Suomen television uutiskatsaukseen, jossa esiteltiin 100-vuotista kirjastoa.

Syksyllä 1964 avattiin musiikkiosasto Cygnaeuksenkadulle samoihin tiloihin lastenosaston kanssa. Siellä oli käytettävissä levysoitin, vahvistin, kuulokkeet ja kovaääniset. Musiikkihuoneessa pystyi kuuntelemaan musiikkia kuulokkeilla, ja lastenosastolla puolestaan kovaäänisten välityksellä. Musiikkiosastolla järjestettiin loppuvuoden aikana kolme ”iltasoittoa”, joissa kävi yhteensä 13 kuulijaa. Osastolla järjestettiin myös musiikin esittelysarjoja, joissa konsertinomaisesti esiteltiin klassista musiikkia. Vähitellen musiikkiosaston kalustoa kasvatettiin muun muassa monosoitinella ja magnetofonilla. Myös pop- ja jazz-levyjen hankinnat aloitettiin muutaman vuoden kuluessa.

Vuonna 1970 siirryttiin valokuvausjärjestelmän käyttöön lainauksessa vanhan, käsin tehtävän kirjaamisen sijaan. Kirjastoon piti siis hankkia lainauskamera ja mikrofilmien lukulaite. Samalla vuosikymmenellä kirjaston toiminta laajeni entisestään, kun esimerkiksi eri ikäryhmille suunnattua toimintaa lisättiin. Muun muassa lapsille järjestettiin dia-satuiltoja, nukketatteriesityksiä ja -kerhoja, näytelmiä ja askartelua. Kortepohjan sivukirjastossa puolestaan järjestettiin 1-vuotisjuhlan kunniaksi pop-musiikin esittelytilaisuus nuorisolle. Myös koulujen ja kirjaston yhteistyötä lisättiin.



Kameralainausta Vapaudenkadun uuden kirjastotalon avajaisissa 1980. Lainaajana Risto Salonen.

Jyväskylän kaupungin pääkirjasto sai valtioneuvoston päätöksellä maakuntakirjaston tehtävät hoidettavakseen Keski-Suomen alueella vuonna 1978. Käytännössä kirjasto oli hoitanut maakuntakirjaston tehtäviä jo useamman vuoden, mutta nyt sen asema tunnustettiin virallisesti. Tällöin myös maakuntakokoelman kartuttaminen alkoi järjestelmällisesti, vaikka aineistoa sinne oli kerätty jo aikaisemmin. Kirjaston tehtäväksi tuli siis kehittää ja tukea alueen yleisten kirjastojen tieto- ja kaukopalveluita, sekä perehdyttää alueen kirjastojen henkilökuntaa uusiin toimintamuotoihin.



Uuden kirjastotalon avajaistunnelmiä vuodelta 1980.

Vuodesta 1980 eteenpäin

Kirjaston toimintaan vaikuttivat 1980- ja 1990-luvuilla siirtyminen atk-pohjaiseen järjestelmään, sekä Suomea ravistellut lama. Kirjaston toiminnan hoitaminen kuitenkin helpottui uudessa kirjastotalossa, ja sen tarjoamia palveluita pystyttiin monipuolistamaan. Erityisesti musiikkiosaston toimintaedellytykset paranivat, ja kielistudioita ja soitonharjoitteluhuonetta käytettiin innokkaasti. Av-aineiston, eli tuolloin äänitteiden ja diasarjojen, myöhemmin myös videokasettien, lainaus lisääntyi voimakkaasti ja vastaavasti kirjastossa äänitteitä kuuntelevien määrä väheni. Näyttelytoiminta jatkui vilkkaana, ja siihen osallistuivat monet järjestöt ja yhdistykset.

Vuonna 1985 lainaustoiminta siirrettiin pääosin aikuistenosaston lainauspisteeseen, eli sieltä käsin alettiin hoitaa aikuisten-, lasten- ja musiikkiosaston aineiston lainaaminen. Kokonaislainausluvut alkoivat kuitenkin laskea 1980-luvun loppupuolella. Yksi syy tähän oli luultavasti se, että hankintamäärärahat eivät kasvaneet, joten kirjahankintojen määrä pieneni esimerkiksi vuosien 1985 ja 1988 välillä 24 prosenttia. Kehityskulku kuitenkin pysähtyi vuonna 1989 lainausten määrän kääntyessä taas nousuun. Edelleen rajuimmin kasvoi av-aineiston lainaus.



Pääkirjaston toista kerrosta kortistojen aikaan vuonna 1988.

Kirjastotalon kymmenvuotisjuhlissa lokakuussa 1990 myytiin ensimmäistä kertaa kokoelmasta poistettuja kirjoja. Sen jälkeen kirjamyynnistä tuli suosittu vuosittainen tapahtuma. Kahden viikon pikalainat otettiin käyttöön vuoden 1994 syksyllä varausjonojen lyhentämiseksi ja uutuuskirjojen kierron nopeuttamiseksi. Kolmannessa kerroksessa sijainnut käsikirjasto yhdistettiin toisen kerroksen aikuistenosastoon vuonna 1997, ja samalla tietopalvelu keskitettiin sen nykyiseen paikkaan toiseen kerrokseen.

Siirtyminen atk-järjestelmään

Vuonna 1981 aloitettiin suunnitelmat lainausjärjestelmän muuttamisesta atk-pohjaiseksi. Alustavana ajatuksena oli aloittaa muutos suunnitellusta Keltinmäen sivukirjastosta, jonka kaavailtiin valmistuvan vuonna 1983. Koko kirjasto oli tarkoitus siirtää atk-järjestelmään vuoteen 1986 mennessä. Asia kuitenkin viivästyi kirjastolautakunnan pohtiessa, mikä atk-järjestelmä parhaiten vastaisi tarkoitustaan. Viimein vuonna 1989 kaupunginvaltuusto päätti valita kirjastojen atk-kokonaisjärjestelmäksi Pallas-järjestelmän, jota alettiin hyödyntää hankinnassa, luetteloinnissa, lainauksenvalvonnassa ja tiedonhaussa. Samana vuonna kirjaston atk-pohjaisen kirjarekisterin käyttö tuli mahdolliseksi neuvontapisteissä. Kirjaston aineistoluetteloa oli siirretty sähköiseen muotoon koko 1980-luvun ajan.

Kirjastossa aloitettiin vuonna 1984 Keski-Suomen tietokeskuksen toimintakokeiluna atk-pohjainen tietopalvelu. Siinä tarjottiin kirjastonkäyttäjille tiedonhaku kahdesta kotimaisesta tietokannasta. Esimerkiksi Keski-Suomen aluetta koskevaa aineistoa koottiin KESTI-viitetietokantaan, joka oli tarkoitus pitää jatkuvasti ajan tasalla. Toimintakokeilu antoi viitteitä

kirjastonkäyttäjien tiedontarpeista, ja pyrkimyksenä oli pitää jatkuvassa käytössä sellaiset tietokannat, jotka parhaiten vastaisivat käyttäjien tiedontarpeita. Käytössä olevien tietokantojen määrää kasvatettiin vähitellen.

Käytännössä tietopalvelu toimi niin, että asiakkaat pystyivät jättämään tiedonhakupyynnön täyttämällä lomakkeen, jonka perusteella kirjastonhoitaja teki tietokantahakuja kerran viikossa. Hakuja tehtiin yksityishenkilöiden lisäksi myös alueen kunnankirjastoille, laitoksille ja järjestöille. Hakutulokset annettiin asiakkaille tulosteella, johon oli lueteltu sopivia kirjoja ja lehtiartikkeleita. Vuonna 1988 atk-tiedonhakuja alettiin tehdä myös silloin kolmannessa kerroksessa sijainneen käsikirjaston mikrotietokoneella. Siinä tiedonhaku keskittyi kuitenkin pääosin kirjastoon tulleista lehdistä rakennettuun tietokantaan.

Pitkän valmisteluvaiheen jälkeen kirjastoon hankittiin keskustietokone ja atk-kalustoa vuonna 1990. Atk-verkko vedettiin työväenopistoon ja kaikkiin lähikirjastoihin. Seuraavana vuonna pääkirjastossa, Keltinmäen ja Keljonkankaan kirjastoissa sekä kirjastoautossa aloitettiin atk-pohjainen lainaustenvälitys. Teknisten seikkojen takia muut lähikirjastot eivät vielä voineet liittyä mukaan järjestelmään, vaan ne siirtyivät atk-pohjaiseen lainaukseen vasta vuonna 1992. Samana vuonna kirjastoissa otettiin käyttöön asiakkaille tarkoitetut päätteet, joista asiakas pystyi selaamaan kirjaston aineistoluetteloa. Lainauskortit jouduttiin uusimaan atk-järjestelmän myötä; vanhoista pahvisista korteista luovuttiin ja tilalle otettiin muoviset viivakoodilliset kirjastokortit. Vuonna 1993 pääkirjastoon hankittiin ensimmäinen lainausautomaatti.

Vuonna 1995 atk-pohjaista palvelua kehitettiin hankkimalla lisää tietokoneita ja asiakkaiden käyttöön tarkoitetut internet-yhteydet. Jyväskylän kirjasto oli yksi ensimmäisistä yleisistä kirjastoista, joka otti asiakkaille tarkoitetut internet-yhteydet käyttöön. Vuonna 1996 myös kolmeen suurimpaan lähikirjastoon hankittiin työasema ja internet-yhteydet asiakkaille. Samalla kirjastoauto kytkettiin kirjaston tietokantaan verkkoyhteydellä. Opetusministeriöltä ja kaupungilta saatujen avustusten turvin pääkirjastoon hankittiin infoTV-järjestelmä tiedotukseen, sekä kaksi televisiota asiakaskäyttöön.

Kirjastolaitoksen kokoelmatietokanta saatiin asiakkaiden etäkäyttöön vuonna 1998. Asiakkaat pystyivät siis selaamaan lainaustietojaan, varaamaan kirjoja, tekemään tiedonhakuja sekä uusimaan lainansa kirjaston ulkopuolelta. Samana vuonna pääkirjastolle hankittiin myös uusi lainausautomaatti.

1990-luvun lama

Lama näkyi kirjaston toiminnassa vähenevinä taloudellisina resursseina. Samalla kirjaston käyttö kuitenkin lisääntyi. Esimerkiksi vuonna 1991 lainaukset kasvoivat 2,4 % edellisestä vuodesta, ja seuraavana vuonna tehtiin jo lainaus- ja kävijämääräennätyksiä. Kaiken kaikkiaan lainaustoiminta kasvoi koko 1990-luvun aikana lähes 40 %. Aukioloaikoja jouduttiin vähentämään kaupungin säästötoimenpiteiden vuoksi sulkemalla lähikirjastot lauantaiksi. Kaiken kaikkiaan



Säynätsalon kirjastosta tuli Jyväskylän lähikirjasto kuntaliitoksessa 1993. Kuva: Maija Holma

vuoden 1992 aikana lähi-, laitos- ja autokirjastot olivat suljettuina yhteensä 20 viikon ajan. Pääosin säästöt jouduttiin kuitenkin suuntaamaan aineiston hankintamenoihin.

Vuonna 1993 jouduttiin jo tekemään suurempia muutoksia säästötoimenpiteiden takia. Kirjastosta lakkautettiin viisi virkaa, Viitaniemen lähikirjasto sekä Kinkomaan ja Kangasvuoren sairaalan laitoskirjastot lakkautettiin ja kotipalvelutoiminta keskeytettiin. Lähikirjastot, kirjastoauto ja laitoskirjaston toimipisteet pidettiin suljettuina 6–7 viikkoa, ja pääkirjasto oli kiinni kesälauantaisin. Myös sen perjantain aukioloaikaa lyhennettiin.

Säästötoimien takia myös keskussairaalan laitoskirjasto joutui lopetusuhan alle. Vuonna 1994 kirjasto solmi Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kanssa sopimuksen laitoskirjastotoiminnan ostamisesta, eli kirjasto huolehtii keskussairaalan laitoskirjastosta korvausta vastaan. Samana vuonna kotipalvelutoiminta aloitettiin uudestaan.

Laman jälkeen

Kirjalainaukset kasvoivat voimakkaasti koko 1990-luvun ajan, ja vuonna 1999 ylitettiin jo kahden miljoonan lainan raja. Samalla kirjaston tietokannan etäkäyttö kasvoi rajusti. Internetin lisääntynyt käyttö päätettiin hyödyntää, joten kirjaston nettisivut uusittiin kokonaan, ja niitä alettiin käyttää myös ajankohtaisista asioista tiedottamiseen.

Vuonna 2000 asiakkaiden tietopalvelukysymyksiin alettiin vastata myös sähköpostin välityksellä Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun kautta. Kirjastoissa asiakkaiden käyttöön annettiin elektronisia lehtiä sisältävä tietokanta, sekä Keski-Suomen alueellinen tietokanta Keski. Samana vuonna artikkelitietokanta Aleksis siirtyi nettiin, joten se tuli käytettäväksi kirjaston kaikilta työasemilta. Asiakkaiden käytössä oleville koneille asennettiin myös tekstikäsitteleyohjelmia ja niihin liitettiin tulostimia. Kirjastossa aloitettiin myös aikuisväestölle ja senioreille suunnattu internetin käytön opettaminen.



Kirjaston luettelo on voinut selata internetissä vuodesta 1998.

IntroActive otettiin käyttöön vuonna 2002. Palvelu tarjoaa asiakkaalle mahdollisuuden määritellä itse, mitä palveluita haluaa käyttöönsä. IntroActiven kautta asiakas voi esimerkiksi tilata sähköpostiinsa muistutuksen lähestyvistä eräpäivästä, tai varatun aineiston saapumisesta. Samalla käyttöön otettiin myös mobiilipalvelut, jotka antavat asiakkaalle mahdollisuuden tilata esimerkiksi ilmoituksen saapuneista varauksista myös tekstiviestinä.

Vuonna 2003 aineiston varausjärjestelmää parannettiin huomattavasti, kun kaikkien toimipisteiden varaukset siirrettiin samaan varausjonoon. Näin varaajan käytettävissä on kaikki pääkirjaston ja lähikirjastojen kappaleet halutusta aineistosta

Kirjastojen yhteisjärjestelmä, Aalto-kirjastot, perustettiin verkostokaupunkihankkeeseen kuuluvien kuntien kirjastojen kanssa vuonna 2004. Yhteisjärjestelmän perustajakirjastoja olivat Jyväskylän, Jyväskylän maalaiskunnan, Luhangan, Muuramen, Suolahden, Sumiaisten, Uuraisten

ja Äänekosken kirjastot. Yhteisjärjestelmä sai oman kotisivun, jonka kautta pääsee hakemaan aineistoa Aalto-kirjastojen yhteisestä tietokannasta. Käytännössä yhdistyminen näkyy asiakkaalle parantuneina tiedonhakumahdollisuuksina, sekä yhteisenä aineistotietokantana, lainaaja-rekisterinä ja lainajakorttina. Vuonna 2006 Aalto-kirjastojen palveluita parannettiin vielä seutuvarauksella.

Vuonna 2005 kirjastoon hankittiin lisää hyllytilaa sekä aikuisten-, että musiikkiosastolle. Samana vuonna Jyväskylässä julistettiin Lukemalla lentoon -lukudiplomi, jonka avulla lapsia ja nuoria houkutellaan lukemaan kirjaston ja koulun yhdessä laatimien mielenkiintoisten suosituslistojen avulla. Diplomi sai aikaan lukuryntäyksen kirjastoissa.

Kirjasto nyt

Kirjaston toiminnan tavoitteet on laissa määritelty seuraavasti: kirjasto tulee edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Jyväskylän kaupunginkirjasto on vastannut lain antamiin haasteisiin luomalla omat strategiansa, joiden pohjalta toimintaa kehitetään. Strategioiden avulla pyritään vastaamaan asetettuihin tavoitteisiin tuottamalla valtakunnallisesti korkeatasoisia, helposti saavutettavia, sisällöllisesti ja teknisesti monipuolisia, verkottuneita kirjasto- ja tietopalveluja. Erityisen huomion kohteina vuonna 2006 laadituissa strategioissa ovat esimerkiksi seudullisen yhteistyön ja Aalto-kirjastojen yhteisjärjestelmän, sekä tietojärjestelmän kehittäminen, ja lasten ja nuorten kirjastopalvelujen tehostaminen. Näiden puitteissa on kehitetty esimerkiksi seutuvaraukset, ja seutulainojen kuljetukset, kirjaston kotisivujen ulkoasun ja sisällön uusiminen, sekä kirjastoauton pysäkki-paikkojen lisääminen kouluilla ja päiväkodeilla.



Ensimmäinen lainausautomaatti saatiin pääkirjastoon 1993. Kuvassa 2000-luvun malli.

Yksi kirjaston keskeisistä tavoitteista on kokoelman ajantasaisuus ja monipuolisuus. Kirjastosta poistetaan vuosittain suurin piirtein yhtä paljon kirjoja ja muuta aineistoa kuin sinne hankitaan. Uutuuksia hankitaan mahdollisuuksien mukaan, ja samalla vanhentunutta ja vähän lainattua aineistoa poistetaan. Näin kirjaston kokoelma pysyy tuoreena, ja vastaa asiakkaiden tarpeita. Viime vuosina tietokirjallisuuden lainaus on jonkin verran pienentynyt, mutta samalla kaunokirjallisuuden ja av-aineiston, erityisesti dvd-levyjen lainaus on lisääntynyt. Valtakunnallisesti kirjastojen lainausluvut ja kävijämäärät ovat pienentyneet, mutta kehitys on ollut Jyväskylässä keskimääräistä vähäisempää. Esimerkiksi vuonna 2007 kaupunginkirjaston toimipisteissä kävi päivittäin noin 3 050 asiakasta, joista 1 874 pääkirjastossa. Kirjasto on käytetyin kulttuuripalvelu kaupungissa.

Kirjastoissa on käytössä asiakkaille tarkoitettuja tietokoneita internet- ja tekstinkäsittelykäyttöön. Kirjastonkäytön ja tiedonhaun koulutusta järjestetään päiväkotiryhmille, koululaisille, opiskelijoille ja maahanmuuttajaryhmille, sekä kirjaston aikuisasiakkaille. Kirjasto on lisännyt opetustarjontaansa vähitellen. Enää käyttäjäkoulutus ei rajoitu pelkästään kirjaston omaan tietokantaan, vaan opetusta annetaan myös laajemmin internetin käytöstä. Aikuisväestölle on esimerkiksi järjestetty jo vuodesta 2003 eteenpäin opetusta sähköisestä asioinnista ja verkkopalveluiden, kuten esimerkiksi sähköpostin käytöstä sekä internetin tarjoamista tiedonhakumahdollisuuksista.

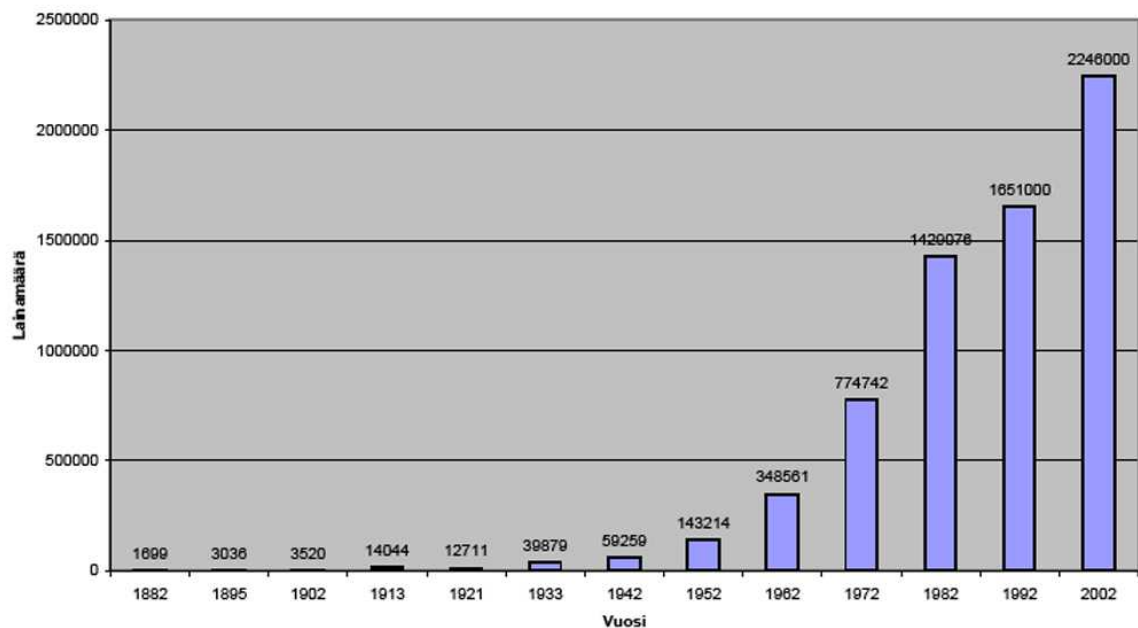
Nykyisessä verkostoituneessa yhteiskunnassa kirjasto on sekä fyysinen rakennus että verkossa toimiva kokonaisuus. Verkkokirjaston kehittäminen ja verkkopalveluiden tuottaminen on yksi tärkeä osa-alue kaupunginkirjaston strategioissa, ja kirjaston käyttö verkon kautta onkin lisääntynyt vuosi vuodelta. Esimerkiksi vuonna 2005 verkkokäynnit kasvoivat 37,1 %. Verkkokirjasto tarjoaa asiakkaille mahdollisuuden käyttää kirjastoa ilman, että heidän tarvitsee tulla fyysiseen kirjastorakennukseen paikan päälle.

Kirjastossa asiakkaat taas voivat käyttää monia internetistä löytyviä maksullisia tietokantoja. Asiakkaille siis tarjotaan luettavaksi aineistoa, joka saattaa sijaita fyysisesti toisella puolella maailmaa. Kaupunginkirjaston pyrkimyksenä onkin tarjota asiakkaiden käytettäväksi tietokantoja, jotka sisältävät kokonaisia tekstejä, ei pelkkiä viitteitä. Tällä hetkellä niitä ovat esimerkiksi verkkotietosanakirja Facta sekä PressDisplay, joka sisältää tuoreita digitoituja sanomalehtiä eri puolilta maailmaa.

Kirjaston haasteet ovat lisääntyneet, kun se joutuu vastaamaan yhä koulutetumman ja asiantuntevamman asiakaskunnan tarpeisiin. Asiakkaat osaavat itse hakea tietoa kirjaston tarjoamista tietokannoista ja internetistä, ja he myös löytävät kirjastosta haluamansa aineiston itse. Samalla asiakkaat myös vaativat osaamistaan vastaavia palveluita. Strategioiden avulla kirjastossa pyritään vastaamaan näihin haasteisiin pienenevistä resursseista ja voimavarojen rajallisuudesta huolimatta. Vaikka asiakkaiden tiedot ja omatoimisuus ovatkin lisääntyneet, kirjastolla on edelleen tärkeä rooli tiedon jäsentäjänä ja välittäjänä. Esimerkiksi internetin tarjoamasta valtavasta tietomäärästä tulee helpommin lähestyttävää, kun kirjasto jäsentää sitä valmiiksi.

Vuoden 2009 kirjaston toiminnan suuri haaste on uusi kuntaliitos, jonka myötä Jyväskylän kaupungin, Korpilahden ja maalaiskunnan kirjastot liittyvät yhteen. Muutos tulee tarjoamaan uusia mahdollisuuksia kirjastotoiminnan kehittämiseen.

Kaavio: Lainamäärät eri vuosikymmeninä



Kaavio: Jyväskylän kaupunginkirjaston kokonaislainamäärät eri vuosikymmeninä. Kultakin vuosikymmeneltä poimittu esimerkkivuosi. Varhaisvuosilta tilastoja löytyy satunnaisesti.

Lähteet

Alkuperäislähteet

Jyväskylän kaupunginkirjasto–
Keski-Suomen maakuntakirjaston strategiat
2006–2008.

Kaupunginkirjaston toimintakertomukset vuosilta
1942–2007.

Keskisuomalainen 27.2.1930
”Uusi kirjastotalo Jyväskylän kaupunkiin”.

Kirjallisuus

ESKELINEN, EINO:
”Jyväskylän kaupunginkirjaston vaiheita
1916–1963”. *Jyväskylän kaupunginkirjaston juhlakirja
1863–1963*. Jyväskylä: Jyväskylän kaupungin
kirjastolautakunta, 1963.

LAHTINEN, VEIKKO:
”Jyväskylän kansankirjasto-olot vuosina
1863–1915”. *Jyväskylän kaupunginkirjaston juhlakirja
1863–1963*. Jyväskylä: Jyväskylän kaupungin
kirjastolautakunta, 1963.

PAAKKINEN, KARI:
*Jyväskylän tieteellinen kirjasto 1912–1965. Tie yliopiston
kirjastoksi*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston kirjasto,
1989.

PAJU, LEENA:
Jyväskylän vanha kirjastotalo: rakennushistoriikki. Oulu:
Oulun yliopisto, 1979.

ULANEN, SEIJA:
*Jyväskylän musiikkikirjasto ja musiikkikirjastojen kehitys
Suomessa 1960-luvulla*. [Jyväskylä]. [1971].

Kuvat

AIRILA, MARTTI:
Jyväskylän tieteellinen kirjasto. Jyväskylä: Jyväskylän
yliopistoyhdistys, 1927. Kuvat sivuilla 4 ja 6.

Jyväskylän kaupunginkirjaston kokoelmat.
Kuvat sivuilla 8, 9, 11, 12, 14 ja 15.

KIVIMAA, OLAVI (TOIM):
*Jyväskylä. Suomalaisen kulttuurin ja teollisuuden
kaupunki*. Jyväskylä: Gummerus, 1949. Kuvat
sivuilla 5 ja 7.

TUOVINEN, MARJA:
*Kunnankirjastosta lähikirjastoksi – Säynätsalon kirjaston
historiikki 1926–2006*. Jyväskylä: Jyväskylän
kaupunginkirjasto, 2006. Kuva sivulla 13.